

РОГАТЮК О.В., аспірант, м. Чернівці, Буковинський державний фінансово-економічний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ ІНСТИТУЦІЙНОГО ПРОЕКТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Економічна історія показує, що частка свідомо формованих інститутів зростає в періоди великомасштабних інституціональних змін – трансформацій, реформ і революцій. Для створення відповідних штучних інститутів необхідно інституціональне проектування. Під інституційним проектуванням розуміється діяльність, спрямована на розробку моделей економічних інститутів, свідомо і цілеспрямовано впроваджуваних в господарську масову поведінку. Основна проблема полягає у виробленні таких принципів діяльності, дотримання яких дозволило б зацікавленим суб'єктам формувати інститути, ефективно вирішують проблеми, для подолання яких вони призначені.

На сьогодні виділяють п'ять основних принципів інституційного проектування:

Принцип етапної повноти проекту. Оскільки розробка проекту запланованої колективної діяльності являє собою різновид процесу прийняття та реалізації управлінського рішення, то послідовність етапів такої розробки збігається з послідовністю кроків при прийнятті рішень, а саме:

- визначення мети проекту;
- розробка варіантів досягнення цілей;
- формування критеріїв відбору варіантів;
- вибір найкращого варіанту інституційного проекту;
- деталізація і оформлення обраного проекту [1, с.231].

Принцип компонентної повноти проекту. Будь-яка продуктивна діяльність, тобто дії, спрямовані на одержання будь-якого реального результату, можлива за наявності таких компонентів:

- об'єкта впливу, перетворення;

- засобів впливу на об'єкт;
- суб'єкта діяльності;
- знань суб'єкта про те, як за допомогою засобів змінювати об'єкт;
- цілей, мотивів і стимулів дій суб'єкта;
- умов, форм і способів з'єднання перерахованих вище компонентів,

що дозволяють здійснити необхідні дії [2, с.220].

Принцип достатньої різноманітності стимулів. Даний принцип спрощує структуру економічного інституту, знижує трансакційні витрати, робить даний варіант більш кращим.

Принцип максимальної захищеності від опортуністичної поведінки. Даний принцип продовжує і розвиває принципи компонентної повноти проекту і достатньої різноманітності стимулів, що допомагає подолати недостатній облік інтересів і потреб реальних економічних агентів, включених в структуру проєктованих інститутів, що повинен прийняти до уваги проєктувальник [3, с.112].

Принцип співучасті. Він передбачає, найбільші шанси на виживання має той інститут, який формується при найширшій участі всіх зацікавлених суб'єктів на всіх етапах його проєктування.

Отже, ефективним інституційне проєктування буде в тому випадку, якщо воно забезпечить мінімальні відхилення від отриманих результатів. Основна проблема інституційного проєктування на сьогодні полягає у виробленні таких принципів діяльності, проходження яким дозволило б зацікавленим суб'єктам формувати інститути, ефективно вирішують проблеми, для подолання яких вони призначені.

Список літератури:

1. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. М.: Начала, 1997, с. – 240.
2. Тамбовцев В.Л. Основы институционального проектирования. Учебное пособие, с. – 224.
3. Тамбовцев В.Л., Тихомиров А.А. Организация управления комплексными программами. М.: изд. МГУ, 1982. с.177.